

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrto leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za $\frac{1}{2}$ leta 3 krone, za $\frac{1}{4}$ leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIII.

V Ljubljani, 10. avgusta 1900

List 32.

Sveta Marjeta.

Počeščena o mladenka!
Sveta deva in mučenka,
Ti katoliške cerkve kras,
Slava ti doni na glas,
Venec večni te opleta,
Biser*) dragi — Margareta,
Prosi v raju ti za nas.

V Antijóhiji rojena,
Te vzgoji krščanska žena,
Če ti tudi mati vnore.
Milost vir se ti odpre:
Jezusa spoznaš, ga ljubiš,
Večno mu zvestost oblubiš,
Ki je nihče ne razdre.

Oče, — svečenik paganski,
Veri ljut sovrag krščanski,
Vzame staro petnajst let
Te na dom, deklišva cvet;
A kako se on začudi,
Ko se ti gizdavost studi,
Ko ne maraš nič za svet.

„Hčerka! si li mar kristjana,
Nisi li bogovom vdana?“
Vpraša oče te resno,
Srce bije mu tesno. —
„Kdor bogove zaničuje,
Tudi cara ne spoštuje,
Moral vmreti bo grozno.“

„Jezus“ — rečeš mu pohlevno —
„Je sprejel ovčico revno,
Me nevestico izbral;
Večno krono mi bo dal,
Kak sem srečna, kak vesela,
Da sem milost to sprejela,
Da i ti bi jo spoznal!

Ne bojim se smrti, zmame,
Nihče, in nikdar ne vzame
Ljubega mi Jezusa,
Moje duše ženina;
On za moje je rešenje
Iz ljubezni dal življenje,
Njega ljubim v dnu srca!“

Oče kaj stori srditi?
Sam hiti te zatožiti,
Brez srca in brez vesti
Oblastniku govori:
„Glej jo! — moja hčer — kristjano,
Kristu Nazarenu vdano,
Ki bogovom ne dari.“

Te pripelje pred sodnika,
Ki lizun se ti dobrika,
Vnema ga pohotna strast,
In bogov lažljivih čast.
Njim dariti te spodbuja,
V zakon roko ti ponuja,
Z njo vso čast in pa oblast.

„Vsaka je zaman beseda“;
Praviš resnega pogleda,
„Jaz malikov ne častim,
Jezusa ne zapustim,
On je ljubljenec moj blagi,
V rajski domovini dragi
Tam, — sodnik! — se z Njim združim.“

In sodnik Olibrij kruti,
Strašno se nato razljuti,
Da te bičati; jeklen
Razmesari te greben.
Ves život ko kri obliva,
Da trinog se sam zgroziva,
Poješ: „Jezus moj češčen!“

V krvi vsa, ko moraš v ječo,
Vgledaš zmaja, zver derečo, —
Ki srdito v te preži,

*) Margareta, to je slovensko: biser, bisernica.

A. ko križ storiš, zbeži.
Moč nebeška te prešine;
Proč so rane, bolečine,
Ječa rajsko se svitli...

Vidi ko sodnik te zdravo,
Kliče: „Daj bogovom slavo,
Ki zlečili so te ran,
In v zakonski stopi stan.“
„Nič ne boš z menoj opravil,
Ni me tvoj malik ozdravil,
Pač pa ženin moj izbran.“ —

Oblastnik se jada peni,
V svoji zlobnosti jekleni
Maščevalno mu srce
Muke zmisi si nové:
Ukaže te železom žgati,
In do vode potapljati,
Da te rane bolj skelé. —

Ti pa v Bogu si vtopljena,
Bolečina te nobena
Ne vznemiri, ne ukloní,
Eno le srca želi:
Da ta voda, ki topi te,
Za nebesa prerodi te,
Bog ti v krst*) jo spremeni. —

In potres, in glas nebeški
Se začuje, vklepi težki
Odlete. — golobček bel
Ti nad glavo je prispel.
Stopiš z vode. — ljud pozdravlja
Te in Kristusa preslavlja,
Ki te čudno je otel.

Trinóg zmagan se sramuje,
Rabeljnom zapoveduje
Kakor divja zver besneč:
„Naj konča Marjeto meč,
Na morišče jo peljite,
Brez usmiljenja vmorite,
Žive da ne vidim več!“

Ti pa sladko se raduješ,
Na morišče ko potuješ,
Ker le k Jezusu želiš,
Le do Njega hrepeniš;
Moliš še za cerkev sveto,
In za vso krščansko četo,
Meč zamahne — v smrt zaspiš.

V veličanstvo, duša tvoja,
O Marjeta! gre iz boja,
Kjer te čaka Ženin tvoj:
Sladki Jezus, z njim pokoj. —
Kiti zdaj te čast devištva,
Kinča palma mučeništva,
Daj nam priti za seboj!

*) Ker še ni bila krščena.

MIHAEL,*)

po božji milosti in po božjem u smiljenju
knezškof lavantinski,

mногоčastiti duhovščini in vsem vernikom svoje škofije
pozdrav, blagoslov in vse dobro od Boga Očeta in
Boga Sina v edinosti svetega Duha.

Hvaljen bodi Jezus Kristus!
Na veke. Amen.

V Gospodu ljubljeni škofljani!

Po starodavni, ker od apostolov podedovani,
častitljivi šegi in obliki vam pošljem zopet pa-
stirski list, katerega začnem in vpeljem z najlepšim
katoliškim pozdravom.

Ob meji dveh stoletij stojimo, zares velepo-
membna doba, ki z vso silo nagiba in vabi k
resnemu premišljevanju o preteklosti in o pri-
hodnosti. Vendar mi se hočemo pred vsem in
najbolj muditi v sedanosti, hočemo obujati vzve-
ličalne misli in delati dobre sklepe za svoje pri-
hodnje življenje in delovanje.

Kakor, ljubljeni škofljani, vsi prav dobro
veste, napovedali so naš srečno in slavno vlada-
joči sv. oče papež Leon XIII. za Rim veliki in
splošni jubilej s krasnim apostolskim pismom
Properante ad exitum saeculo z dne
11. majnika 1899, katero se vam je bralo s pri-
dižnice na tretjo in četrto adventno nedeljo lanj-
skega leta z mojim pastirskim listom od dne
30. novembra 1899. Medtem ko sveti oče v
prvem delu svojega znamenitega jubi-
lejnega pisma razjasnjujejo vernikom, kaj
pravzaprav nameravajo s svojo apostolsko okrožnico
in kaj pričakujejo od svetega, zlatega
leta, govorijo v drugem delu natanje o
jubileju samem; preden pa ga slovesno ozna-
nijo, omenjajo svečanosti, ki se bodo vršile
v svetem letu v zadoščevanje in proslav-
ljanje, v počeščenje in moljenje božjega Vzveli-
čarja Jezusa Kristusa.

Sveti oče Leon XIII., devetdesetletni starček
in biserni mašnik, želijo iskreno, da se ob koncu
sedanjega in ob začetku prihodnjega veka, ki teče
in se šteje po rojstvu Jezusa Kristusa, katero je
svet rešilo in osrečilo, da se božjemu Odrešeniku
uklanja ves katoliški svet, da se nebeškemu spra-
vitelju in osrečevalcu povsod daje čast, slava in
zahvala, da se mu izkazuje zadoščevanje, češčenje,
spoštovanje in moljenje.

*) Razun domačih kranjskih, radi priobčujemo sosebno še
pastirske liste prevzv. lavantinskega knezškofa Mihaela, da nam
je le prilike in prostora. Radi zato, ker so kot bogata zakladnica,
ki naj je študira še prav posebno izobraženeji del naših bralcev.

In zato se je že izdavna osnoval v Rimu, v srcu katoliškega krščanstva, mednarodni ali splošni odbor odličnih mož, ki so to jubilejno slavnost pripravljali in jo zdaj vodijo in urejajo. V ta namen so se predlagale raznovrstne pobožne vaje, na primer obhajanje svetih misijonov in duhovnih vaj, skupne molitve, božje poti, evharistični zbori in druge enake svečanosti. V trajni spominj slovesnega izpovedanja svete katoliške vere ob koncu devetnajstega in ob začetku dvajsetega stoletja se imajo postaviti spominjski križi, kakor je bila od starodavnih časov hvalevredna navada, da so ob slovesnih prilikah, ob važnih dogodkih in znamenitih dobah stavili križe, stebre in druge enake spominike, tako pravim, se imajo zdaj v stolnih in župnijskih cerkvah postaviti spominjski križi z napisom: 1900. Christus Deus homo vivit, regnat, imperat. 1901. Ti spominjski križi se imajo slovesno odkriti v noči od 31. decembra 1900 do 1. januarja 1901, katera veže dotekajoče devetnajsto in prihajajoče dvajseto stoletje.

V naši škofiji so se v zmislu omenjene „jubilejske slovesnosti na čast našemu Odrešeniku Jezusu Kristusu in njegovemu častitljivemu namestniku na zemlji ob sklepu dotekajočega in ob začetku prihodnjega veka“ obhajali že lani mnogi misijoni in duhovne vaje in se bodo obhajali neprestano tudi letos. Od dne 31. marca do dne 8. aprila se bode vršil v Mariborski katedrali jubilejni misijon. Poleg tega se zanesljivo nadajam in zaupam v Boga, da mi bode mogoče, v teku tega milostnega leta praznovati še marsikatero druge, duha in srce povzdigujoče slavnosti na čast božjemu Vzveličarju in v vzveličanje po njegovi dragoceni krvi odrešenih neumrljivih duš. Z božjo milostjo in pomočjo nameravam obhajati škofijsko sinodo, želim slovesno posvetiti v Mariboru novo krasno predmestno župnijsko cerkev svete Marije, matere našega Odrešenika in matere milosti božje, in ob tej priliki prirediti božje poti iz vseh delov škofije k novemu prestolu kraljice nebes in zemlje: nadalje želim praznovati v cerkvi sv. Alojzija v Mariboru evharistično slavnost za duhovnike-častilce presvetega rešnjega Telesa in za ude molitvene družbe „associatio perseverantiae sacerdotalis“, kakor tudi za druge duhovnike naše škofije; potem želim v zmislu navodila svete kongregacije obredov z dne 27. novembra 1899, v zadevi posvetitve človeštva presvetemu srcu Jezusovemu, to posvetitev obnoviti po vseh župnijskih cerkvah svoje škofije na praznik srca Jezusovega ali na sledečo nedeljo; mislim primerne slavnosti povzročiti v katoliških društvih, nadalje prav slovesno obhajati letošnjo majniško

pobožnost, in prirediti druge zadoščevalne in zahvalne pobožnosti v izpričevanje katoliške vere in krščanske ljubezni.

Poskrbel sem že tudi za to, da se vzdajajo v vseh župnijskih cerkvah moje mi ljube in drage škofije mramornate spominjske plošče v pobožni in veseli spomin zlatega svetega leta, kakor taka spominjska znamenja že mično krasijo letošnji šematizem in direktorij. V stolni in mestni župnijski cerkvi sv. Janeza krstnika v Mariboru se bode postavil večji in dragocenejši spominjski križ, ter se bode odkril o polnoči 31. decembra 1900 po slovesni višeduhovniški sv. maši in pred zahvalnico *Te Deum laudamus*.

Globokega pomena je latinski napis, ki ima krasiti spominjske križe in plošče in se nahaja že tudi na ročišču zlatega kladivca, ki so ga rabili sv. oče papež Leon XIII. o priliki slovesne otvoritve svetih ali jubilejnih vrat na božično biljo lanjskega leta.

Cesar Karol Veliki (768—814), ki je imel jasen pojem o namenu duhovske in svetne oblasti, kakor pričajo mnogi izreki v njegovih kapitularjih, n. pr. *Ego credere non possum, quod ii, qui Deo et sacerdotibus inobedientes sunt, erga civitatem fideles esse possunt*. Jaz ne morem verjeti, da bi oni, ki so nepokorni Bogu in njegovim duhovnikom, mogli zvesti biti do države: in preden je bil še postal rimsko-nemski cesar — za cesarja ga je na božični praznik po slovesnem svetem opraviilu v cerkvi sv. Petra venčal papež Leon III. leta 800 — se je podpisaval: *Carolus, rex et sanctae apostolicae Sedis in omnibus fidelissimus adiutor*. Karol, kralj in sveti apostolski stolici v vseh rečeh najzvestejši pomočnik — ta slavljeni vladar je imel pregovor: *Christus regnat, vincit, triumphat*. Kristus kraljuje, zmaguje, se proslavlja.

Na slovečem obelisku sv. Petra, ki je nekdanj v bližnjem dirjališču cesarja Nerona gledal trpljenje prvih rimskih mučencev in katerega je dal papež Sikst V. leta 1586. po stavbarskem mojstru Dominiku Fontana za svoto skoraj 38.000 rimskih tolarjev postaviti na sedanjem mestu, na tem ponosnem monolitu ali iz enega kamena izsekanem stebru iz rudečega granita, na katerem stoji križ s shranjeno svetinjo Kristusovega križa, so na zapadni strani vdolbene besede: *Christus vincit, Christus regnat. Christus imperat. Christus ab omni malo plebem suam defendat! Na vzhodni strani pa se bleste hesede: Ecce crux Domini! Fugite partes adversae: vicit leo de tribu Juda!*

Na podlagi zgoraj omenjenega prepomembnega izreka in zvesto izvrševaje modro naredbo skupnega očeta in učenika krščanstva, hočem svoj letošnji pastirski in podučni list posvetiti njego-

vemu božjemu Veličanstvu, najusmiljenejšemu Gospodu in Vzveličarju Jezusa Kristusu in njegovemu premilostnemu in presvetemu srcu.

Bog Gospoda Jezusa Kristusa, Oče veličastva pa naj nam da duha modrosti in razodenja za njegovo spoznanje; razsvetljene oči našemu srcu, da spoznamo, kakšno upanje imajo njegovi poklicani in koliko je bogastvo veličastva njegovega deleža v svetih, in kako neizmerno velika je njegova moč nad nami, ki verujemo poleg delanja njegove mogočne moči, ki jo je izkazal nad Kristusom, ker ga je obudil od mrtvih in ga posadil na svojo desnico v nebesih, čez vsako poglavarstvo in oblast in moč in gospodstvo, in čez vsako ime, ki se imenuje ne le na tem svetu, temveč tudi v prihodnjem, in je vse podvrget njegovim nogam, in ga je postavil glavarja čez vso cerkev, katera je njegovo telo in polnost njega, ki napolnuje vse v vsem. (Efež. 1, 17—23).

Venite... iubilemus Deo, salutari nostro!

Pridite... in radujmo se v Bogu, svojem Vzveličarju! (Ps. 94, 1).

Ljubljeni v Gospodu!

Na eno osebo se nanaša, na eni osebi sloni ves razvoj človeštva. To je vzvišena, večna in vsemogočna oseba Jezusa Kristusa, ki obsega vse, kar je resnično in dobro, vse, kar je častitljivo in sveto, ki je gibajoče in oživljajoče središče zgodovine in vir vsega blagoslova za človeštvo. Ali hočemo ali nečemo, vsekdar se moramo povrniti h Kristusu, ako hočemo sploh v zgodovini človeškega rodu kako stvar prav tolmačiti in razložiti. Brez Kristusa vlada povsod tema, z njim postane črna noč beli dan. Jesus Christus Deus homo vivit et vincit. Jezus Kristus, Bog in človek, živi in zmaga.

Neizcrpljiva obilnost milostij in darov se razprostire pred našim duhovnim očesom pri pogledu na učlovečeno Besedo, na učečega in trpečega, na križu umrlega in ob desnici nebeškega Očeta sedečega Sinu božjega. Slavni apostol sveta, sv. Pavel, se ne more načuditi, premišljuje to vzveličalno resnico. V prvem poglavju svojega čudovito milega lista do Kološanov kliče navdušeno: Dajajte hvalo Bogu Očetu, ki nas je storil vredne, udeležiti se dediščine svetih v razsvetljenju, ki nas je otel oblasti teme in nas je prestavil v kraljestvo svojega preljubega Sina, v katerem imamo odrešenje po njegovi krvi, odpuščenje grehov, kateri je podoba nevidnega Boga, prvo-rojeni med vsemi stvarmi, ker po njem je ustvarjeno v nebesih in na zemlji vidno in ne-

vidno, naj si bodo prestoli ali gospodstva, ali poglavarstva ali oblasti, vse je ustvarjeno po njem in v njem: in on je pred vsemi in vse obstoji v njem; in on je glava telesa cerkve, on je začetek, prvenec iz mrtvih, da ima prvo mesto med vsemi, ker dopadlo je, da prebiva v njem vsa popolnost, in da po njem vse spravi s seboj in umiri po krvi njegovega križa, kar je na zemlji ali v nebesih. (Kol. 1, 12—20).

Ko je božji Vzveličar na večno znameniti prvi veliki petek umrl na križu in bil pokopan v skalnatem grobu, pred katerega so zavalili težek kamen, takrat so mislili njegovi zapriseženi sovražniki, da je konec njega, njegovega nauka, njegovih apostolov in njegove vzveličalne ustanovitve, svete cerkve. Ménili so, da so zdaj za vselej spravili s pota velikega čudodelnika Nazareškega. Toda že čez tri dni se je pokazalo, da je bilo njih pričakovanje in upanje povsem napačno in varljivo.

Jezus Kristus, kralj, katerega so oblekli v škrlat in so mu dali trs za žezlo in so ga venčali s trnjem, in kateri je umrl na križu kot na svojem prestolu, Jezus Kristus se je vzbudil k življenju, katerega ne izgubi nikoli več, in se je vzdignil iz lastne moči častitljivo iz skalnatega groba. Veseli glas: Jezus je vstal in živi, ta veseli glas je neustavno hitel od ust do ust, in je obudil vse k novemu upanju. In častitljivo vstali in poveljani Vzveličar se prikaže svojim ljubim učencem, jih tolaži in opominja, pa jih poučuje o upravi in uredbi svojega kraljestva na zemlji, svete cerkve. In jih pošlje po širnem svetu, da ga pridobijo za njegovo kraljestvo, da napravijo iz vseh ljudstev in narodov eno družino in eno čredo, to pa družino božjo, čredo božjo. In v znamenje nepremagljivosti svojega kraljestva in v najgotovnejše poročstvo za trajni obstanek edino vzveličalne ustanovitve na zemlji, svete cerkve, jim obljubi, da bo zmerom z njimi, da bo pri njih ostal vse dni do konca sveta.

Na praznik njegovega častitljivega vhoda v nebesa, kjer vedno živi, da prosi za nas, semper vivit ad interpellandum pro nobis (Hebr. 7, 25), ponovi še enkrat svoja vzvišena naročila; blagoslovi apostole in jim obljubi poslati svetega Duha, najboljšega tolažnika in razsvetljevalca. In na preveseli, sveti binkoštni praznik se prikaže nad njegovimi zvestimi učenci obljubljeni posvečevalec v goreči jeziki ter jih napolni s svojimi milostmi in darovi. In od Boga razsvetljeni in navdušeni možje se napotijo takoj križem sveta in sejejo v pripravna človeška srca seme večnih, vzveličalnih nauk svojega božjega učenika. In Jezus Kristus je ostal pri njih, je živel

in deloval ž njimi, sicer na neviden, pa vendar vsestransko jasen način.

In tako živi božji Odrešenik še danes in bo zmerom živel v cerkvi, katera je le vedno delujoči in vedno blagoslavlja božji Kristus. Zato bo tudi cerkev stala in trajala do konca časa, in nobena moč je ne bode mogla uničiti. Mnogoštevilni sovražniki so sicer že mnogokrat hoteli zapeti hvalnico o njenem poginu, hoteli so ji zapeti pogrebno, pa vsakikrat so bili osramočeni in bodo osramočeni: ker Jezus Kristus živi.

In Jezus Kristus zmaga. Kakor je slavno premagal greb in satana, smrt in pekel, tako še vedno kot nepremagljivi vojskovodja razvija svojo neumrljivo zastavo in zbira v svojem nezmagljivem taboru zveste vojščake, ki vedo srčno bojovati se in umreti za njegovo sveto stvar. Cele čete nevernikov, krivovercev in odpadnikov so se tekom devetnajst stoletij vzdignile zoper Kristusa in zoper njegovo kraljevstvo, toda vsekdar je slavno zmagal on in je slavno zmagala njegova sveta stvar.

Da, kaj so si vse prizadevali, da bi presladko ime Jezusovo, v katerem edinem se moremo vzveličati (Djan. ap. 4. 12), izbrisali ljudem iz spominja, da bi je docela zatrli v njih srcih; pa vedno je bila in ostane resnična beseda svetega pisma, katero je sv. apostol Pavel posnel iz knjige psalmov: Tu autem idem ipse es. Ti pa si vedno ravno tisti (Hebr. 1. 12), kakor tudi njegova beseda: Jesus Christus, heri et hodie, ipse et in saecula. Jezus Kristus včeraj in danes, tisti tudi vekomaj. (Hebr. 13. 8). Geslo cesarja Karola Velikega in napis na granitnem obelisku sredi trga sv. Petra veljata v polnem in popolnem pomenu, dokler sije solnce na nebu. Jesus Christus Deus homo vivit et vincit. Jezus Kristus Bog in človek živi in zmaga.

Žal, da se tudi v naših dneh hoče pričeti in vneti nesrečni boj zoper Boga-človeka. Označuje, pospešuje in odobrava se pogubni odpad od njega in od njegove božje ustanovitve, svete katoliške cerkve. Kaj pa je vendar zagrešila ljubezniva skrbna mati prav v sedanjem času, da se oznanjuje odpad od nje? Se li ni v teku njenega že skoraj dvetisočletnega obstanka še dovolj izkazala njena požrtvovalna ljubezen do človeških otrok? In ni li jasno dokazala s svojim dosedanjim postopanjem in delovanjem, da njena naloga ni nizka in omejena, temveč je višja in vsesplošna, obsegajoča vsa ljudstva sveta, naloga, ki urejuje vzvišeno razmerje človeka z Bogom?

Nedvomno bo tudi zdaj zmagal in je že zmagal Jezus Kristus, ustanovitelj in branitelj cerkve. Cerkevno življenje se je nepričakovano bujno razvilo prav v drugi polovici dotekajočega stoletja.*) Tolažbe polna beseda božjega Vzveličarja velja tudi danes: Ne boj se mala čreda, ker je dopadlo vašemu Očetu, vam dati kraljevstvo! (Luk. 12, 32). Imam li prav ali ne? Kdaj so bili škofje tako trdno in neločljivo zvezani s škofom vseh škofov, z rimskim papežem? Kdaj so s toliko apostolsko gorečnostjo obiskovali svoje obširne škofije in so toliko učili z besedo, s pismom in dejanjem? Kdaj je prehodilo toliko za božjo reč vnetih misijonarjev vse dežele in je z močjo svojega govora in z bogastvom božje milosti pretresalo in vnemalo srca, kakor naše dni?

Kdaj je cerkev skrbneje čula nad npravnim vedenjem svojih služabnikov, nad njihovim brezmadežnim življenjem, nad njihovo pripravo za vzvišeno in sveto duhovsko službo, kakor danes? In kdaj je svoje otroke tako obilno zbirala v svete družbe in bratovščine, kdaj je skrbela s toliko gorečnostjo, da se vernikom priporočajo in razkladajo nauki in zapovedi svete vere, sveti zakramenti, kakor dandanes? In da bi prav obilno tekle vse milosti, napoveduje redne in izredne jubileje. Za sijajno in blaženo vladajočega sv. očeta Leona XIII. so se obhajali že trije izredni jubileji, in sicer leta 1879, 1881 in 1888. Zdaj pa se je oznanilo in otvorilo veliko in splošno sveto leto. Čas, v katerem se toliko stori za vzveličanje duš, ni slab čas: pač pa so

*) O velikanskem naraščanju katoličanstva v devetnajstem veku poroča benediktinec iz Maredsousa, oče Ballus, opirajoč se na uradne vire, to-le:

V Angliji in Škociji je bilo v začetku tega stoletja le 120.000 katoličanov, zdaj jih je nad 2.000.000 pod tremi nadškofi, 18 škofi in 2785 duhovniki. V Holandiji je bila petina prebivalstva katoliška, zdaj sta dve petini katoličanov. V Nemčiji je narastlo število od šest milijonov na trinajst milijonov, v Švici od 542.000 na 1.170.000, v Škandinaviji od 200 na 800, po balkanskih deželah od 270.000 na 640.000, v azijski Turčiji od 400.000 na 658.000, v Perziji od 300 na 1000, v severni Afriki od 150.000 na 500.000.

V Rusiji, kjer je bila v začetku tega stoletja rutenska cerkev, je deset milijonov katoličanov. V srednji, vzhodni, zahodni in južni Afriki let 1800 sploh ni bilo katoličanov, danes jih je blizu dva milijona, razdeljenih krog trideset misijenskih postaj, katere vodi 280 misijonarjev. V Aziji, na skrajnem vzhodu, je število katoličanov narastlo od enega milijona na šest milijonov. V španskih, holandskih in angleških naselbinah Oceanije tudi ni bilo katoličanov; danes znaša njih število poldrugi milijon. V Kanadi so se pomnožili od 137.000 na dva milijona, v Združenih državah od 36.000 na deset milijonov. Vsi ti podatki se nanašajo na države, v katerih je naraščaj katoličanov primerno večji, kakor naraščaj prebivalcev. V ostalih evropskih deželah je število katoličanov naraščalo v primeri s številom prebivalcev.

slabi ljudje, ki se ne poslužujejo ponujanih jim pripomočkov, milostij ter se tako nočejo poboljšati.

Da gredoč omenim našo lavantinsko škofijo, koliko dobrega se je izvršilo v njej zadnja leta ravno dotekajočega veka! Lepo so se razvijali cerkveni redovi in pobožne kongregacije; krasno so se razcvitale dobrodejne naprave. Obhajalo se je na stotine svetih misijonov in duhovnih vaj za vernike in duhovnike, opravljale so se izredne pobožnosti, oživljale in na novo ustanovljale pobožne družbe, stavile so se lepe cerkve in kapele in prenavljale stare hiše božje. V kratki dobi svojega desetletnega škofovanja sem posvetil petnajst cerkev in blagoslovil sem jih okoli dvajset. Tudi v tekočem letu se nadejam, da bom poleg drugih božjih hiš posvetil veličastno, v romanskem slogu zidano župnijsko cerkev svete Marije, matere našega Odrešenika in matere milosti, v Mariboru, katere stavba stane blizu milijon kron. Za vse, kar se je srečno izvršilo in doseglo, za vse to bodi hvaljen in slavljen naš Gospod in Vzveličar Jezus Kristus!

Bogu pa bodi hvala, ki nam je dal zmago po našem Gospodu Jezusu Kristusu. Zato, moji ljubi bratje, bodite stanovitni in nepremagljivi, bodite vselej obilni v delu Gospodovem, ker veste, da vaše delo ni prazno v Gospodu! (I. Kor. 15, 57. 58).

Venite... iubilemus Deo, salutari nostro!

Pridite... in radujmo se v Bogu, svojem Vzveličarju! (Ps. 94. 1).

† **Mihael,**

knežškof lavantinski.

Zunaj cerkve ni izveličanja.

Neki plemenit mladenič je večkrat premišljeval o krasoti in veličastvu sv. cerkve. Ko nekoč ves zatopljen v svoje premišljevanje zaspi, vidi sledečo prikazen: Postavljen je na visoko goro, ki je bila iz svetlega dijamanta, imajoč trikotovo podobo. Od tu je zagledal vse dežele sveta. Izpod gore so izvirali 12teri studenci najčistejše, z nebeškimi žarki pomešane vode. Ti so se po kratkem teku združili v veliko reko, ki je obtekala vse dežele in se slednjič izlivala v neizmerno morje. Na reki je zagledal veliko število ladij; vse so jadrle proti morju. Brodarji so se skrbno držali navodil, ki so jih prejeli pri odhodu in poslušali opominje čuvajev, ki so bili razpostavljeni na obrežju. Toda ne vsi! — Na obeh straneh reke je videl lepe travnike in za temi prostrane, peščene puščave. Neposlušni brodniki so se dali omamiti od lepih bregov in ne zmeneč se za svoje tovariše, ki so mirno jadrili po široki reki, so stopili iz svojih ladij in zapustili obrežje. Kmalu so prišli do visoke, a vabljive gore, izpod katere so tudi izvirali 12teri studenci kalne vode. Tudi ti so se združili v malo rečico, ki se je vila po puščavi in se deloma poiz-

gubila v puščavi, deloma se zlivala v mrtvo morje. Hoteč jo učistiti, so skušali napeljati vanjo čiste vode, toda vsak poskus se jim je ponesrečil, voda se je še bolj oblatila. — Na bregu prve reke stoječi čuvaji so osrčevali mornarje in jih spodbujali na delo; prišli bodo, tako so rekli, v veliko morje in našli prelep otok, ki jim bode s svojo krasoto in svčjim bogastvom bogato poplačal napor. Svarili so jih pa tudi pred skalovitim obrežjem sosednje reke in groznim viharjem mrtvega morja, kjer jim preti gotov pogin. —

Komaj je v duhu zazrl vso prikazen, kar pristopi k njemu angelj Gospodov, ki mu vse to razloži govoreč: „Glej“, pravi mu, „skala, na kateri stojiš je Jezus in 12teri vrelci so 12teri apostoli; nebeški žarek, ki čisti vodo, je sv. Duh in reka je sv. cerkev, ki druží v sebi vse dežele. Druga gora pa je satan, ki tudi pošilja svoje žarke na vse strani. Oni vabijo ljudi v svojo sredo, v kalno reko nesladnostij, kjer se potope. Pazniki so sv. pastirji in učenci, ki vodijo srečne mornarje v valoviti reki in da ne obupajo in se ne dajo izvabiti satanskim zankam, obetajo in zatrjujejo, da pridejo srečno na zaželeni otok — v sveti raj. Vedi torej, da se nobeden, kdor se poda na reko, ki ne izvira izpod skale, na kateri stojiš, ne bode rešil; ampak pogubil se bode, ker zunaj cerkve ni izveličanja. L. P.

Redke slovesnosti v Vodicah.

Vodiška župnija je izmed najstarejših ljubljanske škofije. Ustanovljena je bila l. 1256.*). Ko je bil Jožef Vačnik župnik v Vodicah, posvetil je škof Leopold Petazzi dne 15. junija l. 1762 vse tri oltarje v podružnici Matere Božje brez madeža spočete v Šinkovem Turnu. Navzoč je bil tedaj tudi tedanji generalni vikarij škofov Jakob Peer. Leta 1826 je župnikoval tu Matej Peterman z Dovjega, rojen l. 1775, ki je bil že l. 1830 kanonik Flacheufel-Wollwitzev v Ljubljani in ob enem ravnatelj modroslovskih ved na ljubljanskem liceju. Njemu je bil naslednik Jernej Arko, rojen v Dolenji Vasi, dne 22. avgusta 1794, v mašnika posvečen dne 21. septembra 1817. Arko je prišel za prošta v Novo Mesto l. 1856, kjer je meseca septembra 1868 prominul. V Vodicah mu je nasledoval župnik Valentin Brgant, rojen v Št. Vidu nad Ljubljano dne 14. februarja 1799, mašnik 19. septembra 1824 in umrl l. 1869. Za njim je vodil vodiško župo sedanji kanonik preč. gospod Tomo Kajdiž, od l. 1870 do jeseni 1888. Takrat je odhajal za dekana in župnika v Moraviče, od koder se je v jeseni l. 1899 preselil v Ljubljano za kanonika. Sedaj župnikuje v Vodicah veleč. g. Simon Žužek, knežšk. duhovni svetnik, ter odlikovan po cesarji za svoje zasluge z zlatim križcem s krono. Iz teh črtic je razvidno, da je v tem veku Vodiško župnijo vladalo mnogo za cerkev in državo zelo zaslužnih mož, katere je duhovska in svetna gosposka odlikovala z visokimi častmi.

Prestopimo pa zdaj k povodu redkih slovesnosti, ki so se vršile meseca julija t. l. v Vodicah. To je bilo

*) Leta 1257 je bil ondi župnik neki Henrik, l. 1262 Herman. L. 1393 je oglejski patrijarh Ivan patronat te cerkve podelil Hermanu, grofu celjskemu, potem je prejel patronat cesar Friderik III. ki ga je pa l. 1461 izročil ljubljanskemu stolnemu kapitolu.

posvečevanje nove župne cerkve, škofovo obiskovanje in cerkveno opravilo sv. Marjete. Dne 11. aprila l. 1895 v noči od Velike nedelje do Velikega ponedeljka je bil namreč potres zelo razdejal vodiško cerkev in druge cerkve po župniji, razun Turnske. Le samo v tej se je še opravljala potem javna služba božja. Strokovnjaki so izrekli, da se mora stara župna cerkev podreti. Cerkev se je podrla in razvaline so rabili za gramoz na cesto. Leta 1896 je bil temeljni vogeljni kamen novi cerkvi položen, katero slovesnost je izvršil preč. g. štolni prošt dr. L. Klofutar. Zgradbo nove župne cerkve, h kateri je država prispevala nad 40 000 gld., je dovršil sedanji gospod župnik, tako da je bilo mogoče, letos jo posvetiti. Omeniti je, da ga ni bilo sklada na davke pri župljanih, ampak le prostovoljne darove za notranjo opravo cerkve so oni prispevali. Rade volje pa so župljani vozili raznega gradiva za stavbo cerkve, in vožnje in dela je bilo sila veliko. Pa so župljani tudi lahko župniku hvaležni, da jim je postavil to krasno cerkev, katera bi bila po izjavi graščaka g. E. Hammerschmidt dika Dunaju. Koliko truda, skrbi in stroškov je stala cerkev trudaljubivega domačega g. župnika. Posvečenje te cerkve je bilo odloženo za 12. julija na sopraznik sv. Marjete D. M. Delale so se velike priprave v Vodicah in pri podružnicah za dostojen škofov sprejem. Dne 11. julija je naš preljubljeni knežškof došel ter obiskal dopoldne cerkev in šolo na Skaručini, popoldne pa deško šolo v Vodicah in v Repinjah, pozneje tudi cerkev Matere Božje v Šinkovem Turnu. Došel je sem v Šinkov Turen v spremstvu v. gg. Martina Poč, duh. svetnika in župnika iz Komende, kot dekanovega namestnika, Simona Žužek, domačega župnika, Janeza Meršec, župnika iz Št. Ruperta in dvornega kapelana Josipa Dostal. Tu je višji pastir po prejetem blagoslovu s sv. R. Telesom imel do zbranih duhovnikov kratek nagovor, v katerem jim je posebno priporočal redno obiskanje božje službe in večkratno prejemanje sv. zakramentov. Potem je presvitli pregledal cerkveno opravo, obleko in dr. ter izjavil svojo zadovoljnost. Cerkev, dasi ni velika, mu je bila radi lepe umetnostne zgradbe in lepe notranje oprave jako všeč. Ko si je še ogledal župni dvorec, bil je od graščaka Ernesta Hammerschmidt s spremstvom gostoljubno sprejet v gradu. Potem se je Presvitli vrnil v Vodice, na potu pa še pregledal cerkev sv. Štefana v Utiku.

Drugi dan 12. julija, sopraznik sv. Marjete, je bilo posvečevanje župne cerkve in treh oltarjev. Slovesnost se je začela ob sedmih, ter je trajala do tričetrt na dvanajsto uro. Ko so duhovniki svetinje svetnikov prenašali, imel je višji pastir pred cerkvijo do vernih nagovor, v katerem je razlagal obrede posvečevanja cerkve in oltarjev*) Lepo je bilo videti presvitlega vladiko v spremstvu 28 duhovnikov, ko je izvrševal posvečevanje. Posvečevanje se je vršilo strogo po obredniku „Pontificale“ ter se je končalo proti poludne. Popoludne ob 3. uri je bila pa pridiga, v kateri je Presvitli omenjal najprvo posvečevanja cerkve, potem pa je navdušeno besedo opisal in svaril

*) Ker so ti obredi jako zanimivi in pomenljivi, želeli je, da bi se izdala slovenska knjiga, v kateri bi bili razloženi. Narod se za kaj takega jako zanima in sploh za liturgiko, to tembolj, ker se je na Kranjskem že pred potresom veliko cerkev zidalo, toliko več pa po potresu. Morda se v nobeni škofiji v naši državi ne gradi primeroma toliko cerkva in župnišč, kakor na Kranjskem. Saj je na Kranjskem skoraj 700 podružnic.

pred velikimi zlegi sedanje dobe: napuhom in hlenju po vžitku priporočal je Marijino družbo ter omenjal tudi sv. birmo. Po pridigi je bila ustanovitev in vsprejetje mladeničev in deklet v Marijino družbo. Fantov je bilo 15, deklet pa 117. Po dovršenem cerkvenem opravilu je višji pastir, vrnivši se v župni dvorec, vodiškega župnika veleč. gosp. Simona Žužek radi njegovih zaslug pri zgradbi cerkve in v duhovnem pastirstvu sploh imenoval svojim duhovnim svetnikom. Prav zadovoljen z vsim, kar je videl in slišal, se je vrnil Presvitli pred sedmo uro preko Skaručine v svojo stolico. Prav tako so se razšli tudi vsi duhovniki in verniki prevzeti duhovnega veselja pri lepi cerkveni slovesnosti; kajti bil je to v resnici dan, ki ga je Gospod naredil. Prav primerno se je ta slovesnost vršila na sopraznik sv. Marjete, župne patrone.

V nedeljo potem, to je šesto nedeljo po Binkoštih 15. julija, pa je bilo slovesno opravilo sv. Marjete v Vodicah. K povišanju te lepe slovesnosti je veliko pripomoglo, da je preč. gospod prošt Klofutar dovršil to opravilo. Že leta 1896 dne 12. julija je omenjeni prelat slovesno blagoslovil temeljni ali vogeljni kamen tej cerkvi. Najprvo je preč. gosp. prošt nagovoril*) verno ljudstvo ter v uvodu omenjal zgradbo cerkve in njenega posvečevanja, potem je prešel na povod slovesnosti, opravilo sv. Marjete, ki se blesti zdaj v nebeški slavi pri Bogu. Na to opisuje nebeško veselje in način, kako si ga je zaslužila sv. Marjeta. Razlagal je, kako se pride v nebеса. Treba je namreč: 1. to hoteti, kar Jezus; 2. verovati v Jezusa in njegove nauke in 3. njegove zapovedi izpolnovati. Vmes je prepletal črtice iz življenja te svetnice in ta nauk dokazoval z besedami sv. pisma. Po pridigi je bilo darovanje, katero je obdržaval poprejšnji vodiški župnik in sedanji kanonik stolne cerkve preč. g. Tomo Kajdiž. Po darovanju je imel gosp. prošt pontifikalno sv. mašo ob asistenci 13 gospodov; kanonik Kajdiž je bil arhidijakon. Verno ljudstvo, katero se je sešlo iz pet žup, namreč iz vodiške, zapoške, smleške, komendske in iz crkljanske, je presenečeno in vzradoščeno prisostovalo tej izredno lepi cerkveni slovesnosti, ki se je vršila v najlepšem vremenu. Mili Bog povrni presvitlemu nadpastirju in preč. g. proštu njune trude, vsem dobrotnikom vodiške cerkve za njihovo darežljivost in domačemu župniku, da bi vsi ti še dolgo vrsto let gledali in uživali sadove svojega trudaljubivega delovanja pri zgradbi cerkve in pri oskrbovanju živih tempeljnov božjih!

Župnik Alojzij Kummer.

Razgled po domovini.

Ljudski misijon v Koštaboni pri Kopru. Odložena za sv. misijon v Koštaboni č. o. Engelbert Poljak in Avguštin Čampa, frančiškana, došla sta srečno semkaj dne 7. julija t. l. ob 4. uri popoldne ter bila sprejeta slovesno po domačem g. župniku in po vernih. Bila sta najprej peljana v lepo prostorno podružno cerkev sv. Kozma in Damijana, mučenca, kjer sta pobožno molila Boga v presvetem zakramentu — potem sta ogledala cerkev sv. Elija spo-

*) Pridigam prošta Klofutarja je vselej dogmatična podlaga, iz katere izvaja potem pravne posledice in dolžnosti.

znovalca in župno cerkev sv. Andreja ap. in sta nazadnje s procesijo spremljana došla v župnišče. Ob 6. uri popoldne je pričel ljudski misijon z govorom domačega gosp. župnika do vernih in misijonarjev. — Na to je g. župnik oddal štolo č. o. Engelbertu Poljak in s tem izročil ovčice za te dni njegovemu duhovnemu vodstvu. Vodja intonira: „Veni creator“ — stopi na leco ter razlaga vernim vzrok nju prihoda v Koštabono. Po govoru se je izpostavilo pr. R. Telo — pele so se lavretanske litanije in se podelil sv. blagoslov. Drugi dan smo se podali ob zori v cerkev sv. Kozma in Damijana spovedovat — bila je prva sv. maša ob 6. — druga ob 8. s sv. rožnim vencem, a $\frac{3}{4}$ 10 pridiga. Pridige so bile stanovske. Po pridigi je bila tretja sv. maša pred izpostavljenim pr. R. T. Popoldne ob 3. je bila izpoved — ob 5. sv. križev pot — pridiga-večernica, izpostavljanje pr. R. T., litanije presv. Srca Jezusovega in sv. blagoslov — spovedovali smo do noči. V tem ređu se je opravila služba božja tudi naslednje dni. Bilo je obhajanih 1260. V soboto popoldne ob 2. so se zapisali udje v bratovščino sv. škapulirja — do 5. je bil sv. križev pot — govor o ljubezni do bližnjega. Ganljivo je bilo slišati glasove na vprašanje: odpustijo li vsi svojim sovražnikom? — na kar so vsi glasno odgovorili: „Odpuščamo z vsim srcem“. Ob 9. zvečer je bilo slovesno pritrkavanje po vseh 4 cerkvah te župe v znamenje, da sta se vrnila v to župo ljubezen in mir. V nedeljo ob 5. zjutraj je bila druga sv. maša tih, po sv. maši sv. rožni venec — prva pridiga — po pridigi misijonska sv. maša pred izpostavljenim pr. R. T. Ob $\frac{3}{4}$ 10. sv. rožni venec, ob 10. druga pridiga in potem tretja velika péta slovesna sv. maša z leviti. Ob 3. popoldne pete litanije lavretanske — blagoslov; blagoslovljevanje rožnih vencev, podobic, križev, z odpusteki za poslednjo uro — sv. križev pot — takoj potem je bilo slovesno blagoslovljevanje misijonskega križa, počestčenje istega in potem smo šli v procesiji za misijonskim križem iz cerkve sv. Kozma in Damijana po Koštabonski vasi ter krenili okoli župne cerkve sv. Andreja ap. po vasi nazaj v podružno cerkev sv. Kozma in Damijana. Te procesije se je udeležilo krog 3000 vernih. Po procesiji se je izpostavilo pr. R. T. Pred izpostavljenim je bil sklepni govor in prošnja za odpuščanje, ako smo Jezusa Kristusa doslej žalili. Na stavljena vprašanja raz lece je vsa cerkev glasno odgovorila. Med govorom se je mnogih oko zarosilo. Po pridigi je bila zahvalna pesem in papežev blagoslov. — V ponedeljek pri prvi sv. maši je bilo skupno oohajilo. Po drugi sv. maši je bila pridiga o vernih dušah v vicah. Tretja sv. maša je bila peta sv. maša za verne duše v vicah te župe. Potem „libera me Domine“, molitve za verne mrtve. Tako je končal sv. misijon v Koštaboni dne 16. julija t. l. krog 9. ure predpoludne. Preč. misijonarjema Engelbertu Poljak in Avguštinu Čampa čast in zahvala, kajti oba sta natanko izpolnila svojo dolžnost. Prav tako se zahvaljuje g. župniku Šmarskemu: Emiliju Šašelju in gospodu upravitelju Pomjanskemu: Andreju Zinek, ker sta prihitela darežljivo pomagat temu sv. misijonu. — Dal Bog, da bi ta ljudski misijon obrodil obilnega sadu, da bi se vsi, kateri so se ga udeležili, vrnili s svojih hudobnih potov, da ne bi umrli v svojih grehih, da bi sprejeli milosti

sv. misijona, zdramili se iz nevarnega grešnega spanja in odprli Bogu v srca vrata, na katera je Bog trkal, da jih napolni z milostimi. — O dobri Bog, daj da bi se vsi udeleženci tega sv. misijona vdali klicanju milosti božje, da bi hodili za glasom božjim stanovitno po tej solzni dolini v srečni nebeški dom, v deželo večnega miru. Tam naj bi s Kristom in z vsemi izvoljenimi večno večerjali in kraljevali vekomaj.

J. M.

Raznoterosti.

Katoliški redovi na Francoskem. Francoski časnik „Verité“ nam podaja sledeče številke: Na Francoskem ja sedaj več kot 1200 redovnih samostanov. Ti poučujejo in vzgojujejo dva milijona mladine, za kar država ne potrosi niti beliča. Dalje se vzdržuje po teh samostanih nad 100.000 starih ljudij in do 60.000 sirot. V bolnišnicah se (po redovnih osebah) neguje okoli 250.000 bolnikov. Ko bi država morala vse te bolnike prevzeti v svojo oskrb, potrebovala bi na leto 100 milijonov frankov (t. j. tri milijarde frankov kapitala). To so številke, ki pač glasno govorijo, kako katoliška cerkev ublažuje tudi zemeljsko bol, ki pričajo, da premoženje cerkveno ni „mrtva roka“, da ima marveč država v cerkvi krepko oporo pri izvrševanju svoje naloge. Pač ne zasluži katoliška cerkev, da se toliko psuje — tudi pri nas.

J.

Starček-duhovnik V mestecu Recco v nadškofiji Genovski je pred kratkim umrl duhovnik Josip Zerega. Rojen je bil 22. septembra 1799. in v duhovnika posvečen 22. septembra 1821. Božični večer je v svojem stanovanju padel in si zlomil nogo. Izprva je bilo upati, da bode okreval, toda kar na enkrat je ugasnil kakor svetilka, ki jej poide olja. —n.

Listek.

Vročina letos je silna. Le v malokterem evropskem mestu je bila zadnji čas tako velika kot v Ljubljani. V Trstu, v Gorici in v Pulji ni bilo hujše nego v Ljubljani. Celó v Carigradu je bilo nekatere dneve manj hudo kot v Ljubljani. Več vročine še, kot v Ljubljani, so imeli v Pešti (34°), v Atenah (36°), v Sarajevu (39°) — Pariški observatorij pa naznanja, da že 100 let ni bilo po Francoskem take vročine, kakor je bila dne 26. julija t. l. Znašala je v senci 38° Celzijevih stopinj. Tudi pri nas na Kranjskem je bil sila hud sv. Ane dan.

Škofijska kronika.

Premilostni gosp. knežskof dr. Anton Bonaventura je maševal nedeljo 22. julija v prenovljeni kapeli deželne bolnice. Popoldan je na Igu vsprejemal mladence in dekleta v Marijino družbo in v nagovoru izpodbujal vse vernike k češčenju nebeške Matere. Nedeljo, 29. julija, je imel pridigo in slovesno sveto mašo pri sv. Jakobu v Ljubljani, popoldan pa je vsprejemal na Sori žene v Marijino družbo. Torek, 31. julija, je maševal pri oo. jezuitih radi praznika sv. Ignacija.